

Árpád-sávok és Anjou-liliomok nyomában

Dr. Hatvany Béla Csaba, Berlin, Németország (csaba@hatvany.de)

Régi szokásom, hogy amikor külföldöm vagyok, épületeken, emlékműveken, szobrokon, festményeken magyar vonatkozásokat keresek. Így volt ez az idén is, amikor az itáliai szabadságunk befejezéseként egy pár napot Nápolyban töltöttünk. Korábbi látogatásom alkalmából már ismertem Árpád-házi Mária nápolyi királynő sírhelyét, de örömmre ezúttal egy magyar vonatkozású freskórészlettel és egy sírtáblával bővíthettem virtuális gyűjteményemet. Ezekről és a hozzájuk kapcsolódó személyekről és eseményekről szól ez az írás.

András calabriai herceg sírtáblája a Nápolyi Dómban

A Nápolyi Dóm, hivatalosan Basilica Cattedrale Metropolitana di Santa Maria Assunta Nápoly főtemploma és a Nápolyi Érsekség székhelye. A katedrális arról híres, hogy itt őrzik a város fővédő-szentjének, Szent Januáriusznak (San Gennaro) a vérereklyéjét, ezért sokan San Gennaro székesegyháznak is nevezik a templomot. A vérereklye szilárd halmazállapotban van egy díszes aranyfoglatba zárt ampullában, amit évente kétszer, május első szombatján és szeptember 19-én nagy ünnepség keretében kihoznak a templomból és a hívők tömege előtt megvárják, míg a szilárd vérereklye megváltoztatja halmazállapotát és cseppfolyósodik. A hívők ezt a szent csodájának tartják¹.

A dóm bal oldali hajójából több kápolna nyílik. A bejáratnál elindulva a legelső a Filomarino család kápolnája, a második a Teodoro, később a Gambacorta család kápolnája, míg a harmadik kápolna egy különálló templom, a Basilica di Santa Restituta, amely egy őskeresztény templom helyére épült. Tovább haladva több sírhelyet találunk. Utolsóként, a következő Brancaccio kápolna bejárata előtt találjuk András calabriai herceg sírhelyét. A sírhely eredetileg a San Ludovico (Szent Lajos) kápolnában volt, amelybe a nápolyi Anjou-dinasztia uralkodóinak és hozzátartozóinak a sírhelyeit helyezték el. 1581-ben Annibale di Capua érsek átalakította ezt a kápolnát és ide helyezte el a dóm sekrestyéjét (Sacrestia Maggiore). A sírokat ekkor helyezték máshova, és ekkor került András sírja is a leírt helyre. A látogató csak a falba beépített sírtáblát látja, a sír a padlózatban van elrejtve.

A márványból készült sírtáblán a következő feliratot látjuk:

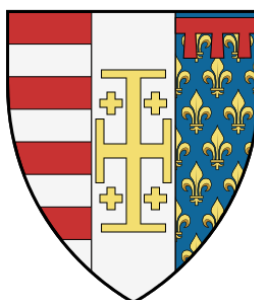
¹ <http://www.youtube.com/watch?v=VZOssXaTt4w>, <http://www.youtube.com/watch?v=ZR3UVIA9LYg>,
<http://www.youtube.com/watch?v=jhTXJ95QMqM>.

András calabriai herceg sírtáblája²

ANDREAE CAROLI UBERTI PANNONIAE REGIS F.
NEAPOLITANOR. REGI
JOANNAE UXORIS DOLO ET LAQUEO NECATO
URSI MINUTULI PIETATE HIC RECONDITO
NE REGIS CORPUS INSEPULTUM SEPULTUMVE FACINUS
POSTERIS REMANERET
FRANCISCUS BERARDI F. CAPYCIUS
SEPULCHRUM TITULUM NOMENQ.
P.
MORTUO ANNOR. XIX.
MCCCXLV
XIV. KL. OCTOB.³

András calabriai herceg életével később fogunk foglalkozni. Most csak azt jegyezzük meg, hogy András herceg I. Károly (Róbert) magyar király fia és I. (Nagy) Lajos magyar király öccse. Tekintsük meg a herceg címerét, melyben felismerjük az Árpád-sávokat, az ún. jeruzsálemi keresztet és az Anjou-liliomokat.

András calabriai herceg címere⁴

² Fotó: Hatvany Margit

³ A felirat fordítását Pór Antal *Nagy Lajos 1326 – 1382*, Budapest, 1892 munkájából idézem: „Andrásnak, Károly Ubert Pannonia királya fiának, a nápolyiak királyának, kit felesége, Johanna ármánya és kötele megölt, Orso Minutulo kegyessége ide elhelyezett, nehogy a király teteme temetetlen maradjon és a gonosz tett az utódok előtt el legyen temetve (födve), Berardi fia Capece Ferencz állította e sírkövet a 19. évében 1345 szeptember 17-én megholtnak.” A szerző a következőket fűzi hozzá: „Capece síriratára megjegyzem, hogy András atyja neve hibás, kora szintén téves, minthogy András, ki 1327. november 30-án született, halálakor még tizennyolc éves se volt; a halálozás napjának kitétele se helyes.”

⁴ [A kép forrása](#)

A San Lorenzo Maggiore bazilika

A nápolyi San Lorenzo Maggiore bazilika a város egyik legrégebbi temploma. 1235-ben IX. Gergely pápa engedélyezte, hogy a városban Szent Lőrinc tiszteletére építsenek egy bazilikát, de csak 1270-ben kezdte el I. Károly király, a nápolyi első Anjou-dinasztia megalapítója, egy régi templom átalakítását egy bazilikává és egy kolostorrá. Azóta a bazilika és a kolostor sok átalakításon esett át, és ma már a francia gótikus stílustól a barokk stílusig minden építészeti stílus elemeit felfedezzük rajta.

A bazilika múzeumát (Museo dell'Opera di San Lorenzo Maggiore) a kerengőből érjük el. Itt megtekinthetjük az 1976-ban elkezdett régészeti ásatások által feltárt, három földalatti emeleten elterülő ógörög, római és középkori építkezések maradványait. A volt kolostor épületében megtekinthetjük a XIII. század első felében épült Sala Capitolare termet, amelynek mennyezetét 1606-ban Luigi Rodriguez díszítette freskókkal. Ez volt a ferences-rendi szerzetesek gyülekező terme, itt gyűltek össze a barátok, amikor az elvégzendő feladatokat egymás között kiosztották.

A bazilika kerengőjéből léphetünk be az V. Szixtusz pápáról elnevezett terembe (Sala Sisto V.). Ennek a teremnek a mennyezetét szintén Luigi Rodriguez látta el freskókkal, amelyek az uralkodás hét nagy és négy kis erényét ábrázolják. A terem 1442-től a nápolyi parlament székhelye volt. A bejárat fölött a félkör alakú homlokzaton a Nápolyi Királyság Anjou-kori címere látható.

Sala Capitolare⁵

A Nápolyi Királyság Anjou-kori címere⁶

⁵ [A kép forrása](#)

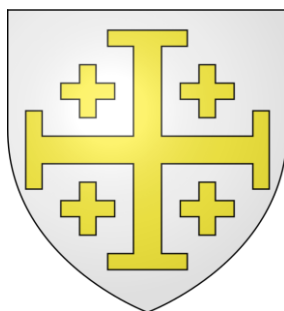
⁶ Fotó: Hatvany Margit

Ezen a címeren is felismerjük az Árpád-sávokat, az Anjou-liliomokat és az ún. jeruzsálemi keresztet, bár némileg el is tér a már bemutatott András herceg címerétől. Az Árpád-sávoknál itt az ezüst (fehér) sáv a legfelső, a jeruzsálemi keresztből hiányzik a négy kiskereszt és nem arany (sárga) színű, hanem vörös. Ilyen pontatlanságok nem ritkák a korabeli címerábrázolásokban.

Mindhárom címerelemnek van úgy magyar, mint nápolyi vonatkozása. Ezeket próbálom a következőkben körüljárni.

A Jeruzsálemi Királyságról

Az első keresztes hadjárat során Godefroy de Bouillon (* 1058 körül, †1100. július 18.) vezetésével 1099. június 15-én a keresztesek elfoglalták a muzulmánoktól Jeruzsálemet és létrehozták az 1291-ig fennálló Jeruzsálemi Királyságot (*Regnum Hierosolymitanum*). A keresztesek felajánlották Godefroy de Bouillonnak a királyi címet, de ő nem vette fel, hanem a Szent Sír Őrzője (*Advocatus Sancti Sepulchri*) címet használta.

A Jeruzsálemi Királyság címere⁷

Halála után az uralkodói tisztséget öccse, I. Baudouin (Baldvin) de Bouillon (*1065 körül, †1118. április 2.) vette át, és ő volt az első, aki a királyi címet is viselte. Őt követte unokaöccse, II. Baudouin (Baldvin) de Bourcq (*?, †1131. augusztus 21.). II. Baldvinnak négy lánya volt: Melisenda, Aliz, Hodierna és Ioveta. Fiúsítása után Melisenda (*1105, †1161. szeptember 11.) követi apját a trónon és férjével, Foulques (Fulko) d'Anjouval (*1092, †1143. november 13.) együtt uralkodott. Ettől kezdve az Anjou-ház mindig igényt tartott a Jeruzsálemi Királyság királyi címére.

1187-ben Szaladin szultán bevette Jeruzsálemet és a királyság Akko városba teszi át a székhelyét. De száz év múlva, pontosabban 1291-ben, a muzulmán hadak Akkót is elfoglalják, és ezzel megszűnik a Jeruzsálemi Királyság. Az utolsó száz évben a jeruzsálemi királyok nem is tartózkodtak a Szentföldön. A királyság megszűnése után a királyi cím átszállt a ciprusi uralkodókra. Innen került a Savoyai hercegekhez, majd Szardínia királyaihoz. Mindemellett más uralkodóházak is igényt tartottak rá, és meg is szerezték a Jeruzsálem királya címet.

⁷ [A kép forrása](#)

Az V. keresztes hadjáratot III. Ince pápa kezdeményezte 1215-ben a IV. lateráni zsinaton. A sereg két év múlva indult II. András királyunk és VI. Lipót osztrák főherceg vezetése alatt. A hadjárat célja Egyiptom elfoglalása volt, de ezt a célt nem érte el, viszont visszafoglalták Akkót. 1218-ban II. András visszatért Magyarországra. A hadjárat után felvette a jeruzsálemi király címet, amit a Szent-szék el is ismert, mivel II. András II. Balduin ükunokája volt⁸. II. Andrástól kezdve ezt a címet összes királyunk viselte.

1277-ben I. Károly nápolyi⁹ király megvette a királyi címet Poitiers Mária antiochiai hercegnőtől, aki a cím törvényes örököse volt, de akinek ezen jogát a királyság kúriája (*Curia Generalis* vagy *Curia Regis*) nem ismerte el.

A Nápolyi Királyságról

A „Nápolyi Királyság” kifejezés a modern olasz történetírás szakkifejezése, ugyanis nem létezett ilyen elnevezésű királyság.

A Szicíliai Királyság 1130-ban jött létre, amikor Hauteville II. Roger (Ruggero II. d'Altavilla) egyesítette a Szicíliai Grófságot és a Pugliai Hercegséget és II. Anklét ellenpápától megkapta a *Rex Siciliae* címet, amit 1139-ben II. Ince pápa megerősített. Ebben az időben a Szicíliai Királyság magában foglalta a Szicília szigetét és Dél-Itáliát.

A normann eredetű Altavilla-ház uralkodóit a Hohenstauf-ház uralkodói követték: VI. Henrik német-római császár I. Henrik (Enrico I) néven szicíliai király (*1194, †1197), II. Frigyes német-római császár I Frigyes (Federico I) néven szicíliai király (*1198, †1250), IV. Konrád német király I. Konrád (Corrado I) néven szicíliai király (*1250, †1254), ifjabb Konrád vagy Konradin (Conradino) szicíliai király (*1254, †1258) és utolsóként Manfréd (Manfredi) szicíliai király (*1256 –† 1266). Mindegyikük viselte a Jeruzsálem királya címet is.

Manfréd császárpárti politikája súlyos ellentétekhez vezetett az egyházi állammal és 1261-ben IV. Orbán pápa kiközösítette és két évvel később felajánlotta Szicília koronáját Anjou Károlynak, VIII. Lajos francia király fiának, IX. Lajos francia király öccsének. Anjou Károly hadjáratot indított a királyság elfoglalásáért. A döntő csata Benevento mellett zajlott le 1266. február 26-án, amelyben Manfréd hősi harcban életét vesztette.

Anjou Károly a királyság fővárosát Palermóból áthelyezi Nápolyba és uralkodásával elkezdődik az első nápolyi Anjou-dinasztia. Anjou Károlyt a történelemírás I. Károly néven az első nápolyi királyként tartja számon.

⁸ II. Balduin (oo 1101 Morfia de Malatya) második lánya Jeruzsálemi Aliz (oo 1126 Antiochiai II. Bohémond), kinek lánya Antiochiai Konstancia (oo 1153 Renaud de Châtillon), kinek lánya Agnes (Anna) de Châtillon (oo III. Béla magyar király), kinek fia II. András magyar király.

⁹ Id. a következő cím alatt mondottakat

A Szicíliai Királyság a normann dinasztia idejében¹⁰

Manfréd feleségét és kiskorú gyermekeit Anjou Károly fogságba vetette és fiát megvakíttatta. Manfréd nagykorú lánya, Hohenstauf Konstancia szicíliai királyi hercegnő ekkor már III. Péter aragóniai király felesége volt, és ezen címen férje igényt tartott a szicíliai trónra. 1282-ben Szicília szigetén felkelés tört ki Anjou Károly ellen, ami szicíliai vecsernye (*vespri siciliani*) néven került be a történelembe. Ezt az alkalmat használta ki III. Péter és elfoglalta a szigetet, majd ugyanaz év szeptember 4-én a szicíliaiak I. Péter néven Szicília királyává választották.

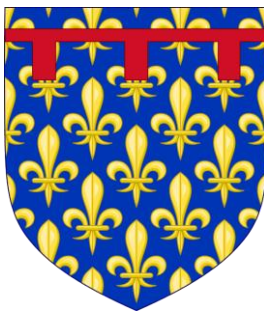
Ezzel a Szicíliai Királyság ketté volt osztva: a szigetre, amely Aragóniai Péter kezében volt, és a félszigeti részre, amely ekkor már Anjou Károly fia, II. Károly kezében volt, és két király vindikálta magának a szicíliai királyi címet. A viszálynak az 1302. augusztus 31-én a szicíliai Caltabellottában kötött béke vetett véget. A szerződés értelmében a Szicíliai Királyságot kettéosztották: a szigeten levő rész a *Regnum Siciliae ultra Pharus* (a Világítótornyon Túli Szicíliai Királyság), a félszigeten levő rész a *Regnum Siciliae citra Pharus* (a Világítótornyon Innei Szicíliai Királyság) nevet kapta. A világítótorony, amelyikre az új királyságok elnevezése utal, a Messinai szoros bejáratánál álló világítótorony. A Világítótornyon Túli Szicíliai Királyság megnevezésére, amelyik az ősi szicíliai szimbólum tiszteletére egy ideig *Regno di Trinacria* néven volt ismeretes, a modern olasz történelemírás *Regno di Sicilia* (Szicíliai Királyság) elnevezést használja, a Világítótornyon Innei Szicíliai Királyság megnevezésére pedig a *Regno di Napoli* (Nápolyi Királyság) elnevezést használja a modern olasz történelemírás.

A két királyság 1816-ban egyesült és felvette a *Regno delle Due Sicilie* (a Két Szicília Királysága) nevet. A királyság 1861-ig állt fenn, amikor beolvadt az újonnan létrejött Olasz Királyságba.

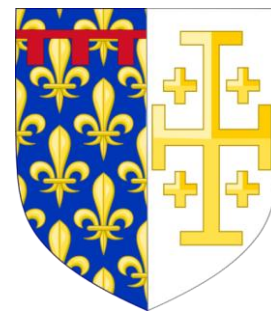
Most térjünk vissza Anjou Károlyhoz, aki I. Károly (Carlo I d'Angiò) néven az első nápolyi király.

¹⁰ [A kép forrása](#)

Uralkodása alatt kétszer változtatta meg a címerét, ami egyben a Nápolyi királyság címere is volt. Kezdetben a címerpajzson a kék mezőben elhelyezett aranszínű Anjou-liliomokat egy vörös borítású ráma (olaszul *bordura*, franciául *bordure*) övezte, amelyben díszítő kastélyok utaltak kasztíliai származására: anyja Kasztíliai Blanka francia királyné, VIII. Alfonz kasztíliai király lánya volt. Ilyen rárával, amely eredetre vagy jogos, vagy vélt jogcímre utal, még találkozni fogunk a nápolyi címerekben, s mint látni fogjuk, az Árpád-sávok is ilyen, eredetre-jogcímre utaló elemként is szerepelnek.

1246-ig¹¹

I. Károly nápolyi király címerei

1246 és 1277 között¹²1277 után¹³Kasztília címere¹⁴

1246-ban felcserélte a ráráát egy tornagallérral (olaszul *lambello*, franciául *lambe*). A rárá és a tornagallér olyan címerelemek, amelyek örökölt címereket módosítanak (címermódosítók). A harántpólyával (olaszul *banda*, franciául *bande*) és a balharántpólyával (olaszul *barra*, franciául *barre*) együtt a heraldika a törések (olaszul *brisura*, franciául *brisure*) gyűjtőnéven ismeri. A tornagallért valószínűleg a francia Orleans ház használta legelőször: ezzel módosította az elsőszülött fiú apjától örökölt címerét és addig volt a címeren, ameddig az apa élt. I. Károly nápolyi király egy ilyen tornagallérral jelezte a címerén a pápát támogató guelf párthoz való tartozását. Később, ezt a tornagallért a nápolyi királyok a hozzájuk hű nemes családok címerének pajzsfőjébe helyezve engedélyezték felvenni, illetve adományozták.

¹¹ [A kép forrása](#)

¹² [A kép forrása](#)

¹³ [A kép forrása](#)

¹⁴ [A kép forrása](#)

Miután 1277-ben I. Károly megvette a jeruzsálemi király címet, ismét módosította a címerét. A címerpajzs ketté lett hasítva, a jobb mezőbe került az eddigi címer, míg a bal mezőbe a Jeruzsálemi Királyságot jelképező jeruzsálemi kereszt került.

Ezt a címert használták a nápolyi királyok egészen III. Károlyig, amikor megjelentek a nápolyi címeren az Árpád-sávok.

Árpád-sávok Nápolyban, Anjou-liliomok Budán

Az olasz történetírás Anjou Károlyt I. Károly néven 1266-tól 1282-ig szicíliai királyként, majd 1282-től 1285-ben bekövetkező haláláig szintén I. Károly néven nápolyi királyként tartja számon. I. Károlynak két felesége volt. 1246-ban feleségül vette Provence-i Beatrixot (Beatrice di Provenza, *1234, †1267), Provence és Forcalquier grófnőjét, akivel hét gyermeke született. Közülük minket az a nagykorúságot elsőként megért Károly fia (születési sorrendben a negyedik gyermek, *1254, †1309) és a legkisebb, Izabella lánya érdekel közelebbről. Az 1268-ban Burgundiai Margittal (Margherita di Borgogna, *1251, †1308) kötött második házasságából I. Károlynak csak egy lánygyermeke volt.

I. Károly fia II. Károly néven apja halála után került a trónra, és az ő uralkodása alatt kötötték meg 1302-ben a caltabellottai szerződést, ami jogilag is elismerte a Világítótornyon Innei Szicíliai Királyságot, a Nápolyi királyságot. I. Károlyal egy időben Magyarországon V. István (*1239, †1272) uralkodott. Hatalmuk megszilárdítására a két uralkodó családi kapcsolattal szándékozta házát összekapcsolni. Ennek a törekvésnek az 1270-es év egy fontos dátuma.

Ebben az évben V. István magyar király Mária lánya férjhez ment I. Károly nápolyi király Károly fiához, aki ekkor még csak Salerno hercege, de már a trón várományosa volt, és ugyanebben az évben V. István László fia (*1262, †1290), a későbbi IV. (Kun) László magyar király feleségül vette I. Károly Izabella lányát.

Anjou Izabella (Isabella d'Angiò, *1261 –, †1304) a magyar történelemben Erzsébet királynéként ismeretes, mert eredeti nevét a Magyarországon ismertebb Erzsébetre változtatta. Házasságkötésekor kilenc éves volt, férje pedig nyolc. IV. László kicsapongó élete miatt házassága nem volt boldog. Kun László 1290-ben 27 évesen egy merénylet áldozata lett. Élete utolsó éveiben az uralkodói feladatait is egyre gyakrabban hanyagolta el. A belpolitikai helyzet válságos lett, és tragédiáját növeli, hogy szeretetett kunjai gyilkolták meg. Ekkor Erzsébet királyné Esztergomba költözött, majd 1300-ban tért vissza Nápolyba, ahol pár év múlva meghalt. Nem voltak gyermekei.

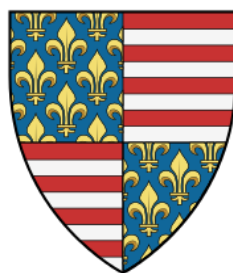
Árpád-házi Mária (az olasz történetírásban Maria d'Ungheria, *1257, †1323) élete majdnem mindenben ellentétes volt sógornőjének az életével. Szintén gyerekként, tizenhárom évesként, ment férjhez. Károly, Salerno hercege, akit később II. (Sánta) Károly (Carlo II, lo Zoppo, *1227, †1285) néven apjától öröklő királyi trónt, ekkor már negyvenen túl volt. Melléknevét vézna alkata és bicegő járása miatt kapta. Ebből a házasságból tizennégy gyermek születik. Miközben Erzsébet királyné férje 1286 – 1287 között a margitszigeti kolostorban tartja fogva és csak Ladomér érsek közbenjárására engedni szabadon, addig Mária 1284-ben hivatalos székhelyeként megkapja a basilicatai Melfi

kastélyt és 1285-től megszerzi a királynői címet (*regina consorte*). Az 1293-ban földrengés által súlyosan megsérült nápolyi Santa Maria Donnaregina templomot helyreállította és ide temették el. Sír- emlékét Tino di Camaino készítette el 1323-ban.

Árpád-házi Mária nápolyi királynő sírja a nápolyi Santa Maria Donnaregina templomban¹⁵

Mária nápolyi királynő elsőszülött fia, Anjou Martell Károly (Carlo Martello d'Angiò, *1271, †1295) calabriai herceg, apja távollétében több évig kormányozta a királyságot, de nem lépett a trónra. Apját, II. Károlyt 1284-ben III. Péter aragóniai király a Szicíliai Királyságért vívott harcban foglyul ejtette és ekkor a kiskorú Martell Károly nevében Mária kormányozta az országot, de később, 1289-től már saját maga vette át az ország irányítását, amikor az apja ismét külföldön volt. Mária IV. László magyar király halála után, mivelhogy öccse nem hagyott hátra örökösöt, bejelentette igényét a magyar trónra. Két évvel később, 1292-ben elsőszülött fia javára lemondott a magyar trónigényről és ettől kezdve Martell Károly a „Magyarország királya” címet is kezdte használni és címerébe felvette az Árpád-sávokat.

Martell Károly címere¹⁶

¹⁵ [A kép forrása](#)

A magyar nemesek Martell Károly helyett Velencei Andrászt kívánták a magyar királyi trónra ültetni.

II. András magyar királynak harmadik feleségétől, Estei Beatrixtól (Beatrice d'Este) fia született, akit Istvánnak kereszteltek. Mivelhogy apja halála után született, Utószülött Istvánnak (Stefano il Postumo) is neveztek. Férje halálakor Beatrix bejelentette, hogy áldott állapotban van. IV. Béla, II. András első házasságának elsőszülött fia, aki apját követte a trónon, mostohaanyát börtönbe vetette, azzal a váddal, hogy a gyermek apja nem a meghalt király, hanem Apodfia Dénes nádor. Beatrix csak a férje temetésén megjelent császári küldöttség közbenjárására szabadult és áldott állapotban Olaszországba menekülhetett. Útban odafelé szülte meg fiát 1236-ban. Négy év múlva Beatrix meghalt, és az árván maradt István kalandos ifjúsága után beházasodott az előkelő velencei Morosini patrícus családba.

A Morosini család azon tizenkét velencei patrícus család egyike, amelyek további tizenkét velencei patrícus családdal egyetemben Velence úgynevezett huszonnégy ősi házát (case vecchie) alkották, azaz a Serenissima politikai életet uralták a XIII. században.¹⁷ Velence hatalmpolitikai felépítése az egyház struktúráját kívánta követni, ezért az ősi házak közül tizenkettő az apostoli családok (famiglie apostoliche) és négy az evangélista családok (famiglie evangeliche) csoportját alkotta. A Morosini család az egyik apostoli család volt.

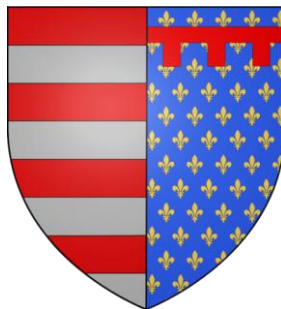
Utószülött István, aki születésénél fogva Szlavónia hercege volt, Morosini Tomasinát vette feleségül, és 1265 körül megszületett András fiuk, akit az okiratok Velencei Andrásnak is neveznek. Őt akarták a magyar nemesek Martell Károly helyett a magyar trónra ültetni. IV. László magyar király halálakor Velencei András Bécsben volt házi őrizetben, mert ugyanabban az évben Magyarországon járt, és Buzád-nembeli Arnold elfogatta és kiadta Habsburg Albert osztrák hercegnek. A már említett Ladomér érsek megszőktette Bécsből, Magyarországra hozatta, és 1290. június 23-án Velencei Andrászt III. András néven megkoronázták. Fia megkoronázása után Morosini Tomasina (*1250 körül, †1300) Magyarországra költözött és egyes források szerint mérgezés által halt meg Budán.

III. András megkoronázása nem vetett véget a nápolyi Anjou-ház erőfeszítéseinek a magyar trón megszerzésére. Martell Károlyt 1292-ben Aix-en-Provence-ban szülei magyar királlyá is koronáztatták, de ennek természetesen semmi jogi hatása nem volt. Három évvel később, 1295-ben Martell Károly valószínűleg mérgezés következtében meghalt. Mária királynő elsőszülött fia halála után mindent megtett, hogy Martell Károly elsőszülött fia, Károly Róbert (Carlo Roberto d'Angiò, *1288, †1342) kerüljön a magyar trónra. Már 1300-ban II. Károly nápolyi király Magyarországra küldte unokáját, hogy megnyerje a magyar főurak támogatását. III. András magyar király 1301 januárjában váratlanul elhunyt. Ezzel a nagy múltú Árpád-dinasztia férfiágon kihalt. Több sikertelen kísérlet után Károly Ró-

¹⁶ [A kép forrása](#)

¹⁷ Erről a huszonnégy családról, a *duodecim nobiliorum proles Venetiarum* (tizenkét legnemesebb utódja Velencének) és a következő tizenkettő, *que in nobilitate secuntur stirpes XII superius memoratas* (amelyek nemességben követik a fent említett tizenkét nemet), az 1350-es években keletkezett Cronaca Giustinian tesz legelőször említést. Ld. Stanley Chojnacki: *Storia di Venezia*, Venezia, Treccani, 1997.

bert megnyerte a magyar főnemesek többségének támogatását, és 1310. augusztus 20-án a magyar jog szerint érvényesen megkoronázták Székesfehérvárott. Vele kezdődik a nápolyi Anjouk dinasztiája Magyarországon. A magyar történetírás I. Károly néven tartja számon. I. Károllyal megjelennek az Anjou-liliomok a magyar királyi címerben.

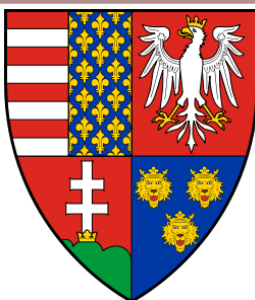
I. Károly (Róbert) magyar király címere¹⁸

Nápolyban II. Károly király halála után harmadik fia, I. Anjou (Bölcs) Róbert (Roberto d'Angiò, il Saggio, *1277, †1343) került a trónra. Két bátyja ekkor már nem élt. I. Róbert kétszer házasodott. Első feleségétől, Aragóniai Jolántól (Iolanda di Aragona, *1273, †1302) két fia volt: Károly calabriai herceg (Carlo d'Angiò duca di Calabria, *1298, †1328) és trónörökös és Lajos (Luigi, *1301, †1310). Második feleségétől, Aragóniai Saciától (Sancha d'Aragona, *1285, †1345) nem voltak gyermekei.

Károly calabriai herceg még apja életében, 1328-ban halt meg, így I. Róbertet a nápolyi trónon unokája, Károly calabriai herceg elsőszülött lánya, I. Johanna (Giovanna I, *1327, †1382) követte. Hatéves korában Johannát hozzáadták az akkor hétéves András calabriai herceghez, Károly Róbert magyar király második fiához. Károly Róbert dinasztikus céloktól vezérelve ebben az évben, 1333-ban Nápolyba vitte másodsülött fiát és bátyjával, I Róbert királlyal egyetértésben megállapodtak a két uralkodóház, a magyarországi és a nápolyi Anjouk közötti frigyben és abban, hogy András Johannával együtt lép a királyi trónra, azaz mindketten viselik majd a nápolyi királyi címet. Ezt I. Róbert végrendeletében is megerősítette.

Nagyapja halála után, 1343-ban Johanna nem akarta elfogadni nagyapja végakarátát és ebben támogatta a nápolyi nemesek egy része is, valamint VI. Kelemen pápa is, aki Rómában megkoronázta Johannát. Természetesen András nem adta fel trónigényét, főleg pártján tudva bátyja, I. (Nagy) Lajos magyar király és anyja, (Piaszt) Erzsébet magyar királyné (lengyelül: Elżbieta Łokietkówna, *1305 –†1380) támogatását. Erzsébet királyné egy tekintélyes aranyadománnyal Nápolyba utazott, hogy fia megkoronázását elősegítse, de csak egy ígéretet tudott a pápától kicsikarni. Andrásnak odaítélték a királyi címet, de a koronázás váratott magára. Az ellentét a nápolyi királyi házastársak között tetőfokra hágott, és a Johanna körüli nápolyi nemesek elhatározták, hogy drasztikus eszközökkel vetnek ennek véget: előkészítik és megszervezik András meggyilkolását.

¹⁸ [A kép forrása](#)

Nagy Lajos címere: az Árpád-sávok és az Anjou-liliomok mellett a magyar kettős keresztet, a lengyel sast és a dalmát oroslánfejeket egyesíti¹⁹

1345. szeptember 18-án, amikor András és a várandós Johanna az aversai kastélyban tartózkodtak, egy egész napos vadászatot vettek részt és estére a közeli San Pietro a Maiella kolostorban szálltak meg. A gyilkosságot több forrás írja le ellentétesen, András- és Johanna-pártiak szemszögéből nézve, de a lényeg a következő. András magyar kísérete András utasítására éjszakára az aversai várban szállt meg. Még éjfél előtt azon az ürüggyel, hogy fontos hírek érkeztek Nápolyból, András kihívták a hálószobából, ahol Johannával tartózkodott. Johanna biztatására felkelt és kiment a szobából. Távozása után Johanna szobalánya kulcsra zárta a hálót. A teremben, ahova András érkezett, vártak rá az összeesküvők, és amikor megjelent, köteleket tekertek a nyaka köré, az erkély korlátjára akasztották és addig rángatták, míg megfojtották. András segélykiáltásaira, amik a források szerint, messzire hallatszottak, senki sem reagált, Johanna mindvégig a hálójában maradt. Csak András dajkája figyelte fel a kiáltásokra és a segítségül hívott szerzetesekkel megtalálta a kertben András holttestét, a kötéllel a nyakában. Némely forrás szerint a dajka tanúja volt a merényletnek. Johanna bűnrészessége a gyilkosságban a mai napig tisztázatlan. A pápa felmentette a gyilkosság vádjától, a magyar királyi udvar azonban Johannát mindvégig vétkesnek tartotta. András holttestét másnap Nápolyba vitték és a Nápolyi Dómban temették el. Az ő sírjának márványtábláját láttuk a dómban.

András meggyilkolásával Johanna elérte célját: egyedül uralkodott a Nápolyi királyság fölött. A gyilkosságnak azonban súlyos következményei lettek. Egy hosszú és zavaros belháborúkkal terhelt időszak következett. Nagy Lajos először diplomáciai úton próbált a gyilkosok ellen eljárni, de miután ezen lépései eredménytelenek voltak, két alkalommal is, 1347-ben és 1350-ben, büntető hadjáratot indított Johanna megbuktatására. Johanna Andrástól való fia nélkül, akit dédapja után szintén Martell Károlynak neveztek, elmenekült Avignonba és az ottani ellenpápa védnöksége alá helyezte magát. Nagy Lajos elismerte Johanna fiát öccse fiának és Visegrádra küldte. A közben kitört pestisjárvány miatt Nagy Lajos kénytelen volt a hadjáratát befejezni. A Visegrádra vitt Martell Károly trónörökös 1349-ben esett áldozatul a járványnak.

Johanna 1351-ben tért vissza Nápolyba második férjével, Tarantói Lajossal (Luigi di Taranto, *1320, †1362), akivel még 1347-ben kötött házasságot, és akit 1352-ben Nápolyi királlyá koronáztak I. Lajos néven (Luigi I). Ebből a házasságból két lány született, Katalin (Caterina d'Angiò, *1348,

¹⁹ [A kép forrása](#)

†1349) és Franciska (Francesca d'Angiò, *1351, †1352). 1363-ban Johanna újabb házasságot köt, ezúttal IV. Jakabbal, Mallorca címzetes királyával (Giacomo IV di Maiorca, *1336, †1375) abban a reményben, hogy örökösöt hoz a világra és így biztosítja családjának a trónt. A házasságban azonban nem születik örökös, és IV. Jakab 1366-ban elhagyja Nápolyt anélkül, hogy a házasság érvénytelenségéért folyamodna. 1376-ban Johanna megköti a negyedik házasságát Braunschweigi Ottó tarantói herceggel (Ottone IV di Brunswick, *1319, †1399), de ebből a házasságból sem születik utód.

Örökösök híján Johanna ifjabb Durazzói Károlyt (Carlo di Durazzo, *1342, †1386) nevezte ki örökösének. Durazzói Károly II. Károly nápolyi királynak és feleségének, Árpád-házi Máriának volt a dédunokája. Máriának tizennégy gyereke volt, a tizenharmadik Gravinai János (Giovanni di Gravina, *1294, †1336), Durazzo hercege volt. Az ő unokája volt Durazzói Károly. Durazzói Károly apja fiatalon halt meg, és a kiskorú herceget Nagy Lajos magához vette Magyarországra. A magyar udvarnál a fiatal herceg tehetséges hadvezér lett.

A római VI. Orbán pápa és az avignoni VII. Kelemen ellenpápa ellenségeskedései a Nápolyi királyságra is hatással voltak. Johanna előbb VI. Orbánt támogatta, de 1381-ben átpártolt VII. Kelemen oldalára, visszavonta Durazzói Károly kinevezését jogos örökösének, és fiaként örökbe fogadta és trónörökösévé nyilvánította Anjou Lajost, V. Károly francia király öccsét. A következmény az volt, hogy a római pápa kiátkozta Johannát, megfosztotta a tróntól és felhatalmazta Nagy Lajost, hogy foglalja el a nápolyi trónt. Nagy Lajos unokaöccsének, Durazzói Károlynak engedte át a trónt, aki egy erős magyar hadsereggel indult el Budáról Nápoly elfoglalására. Eközben meghalt V. Károly francia király és Anjou Lajos kénytelen volt Franciaországban maradni, mert bátyja kiskorú örökösének, VI. Károlynak a gyámja volt, és az ő nagykorúságáig régensként kellett irányítania az országot. Az előrenyomuló magyar hadaknak Johanna csak egy gyenge csapattal tudott ellenállni, és 1381. július 16-án Durazzói Károly bevonult Nápolyba. Johanna elmenekült a Tojásvárba (Castel dell'Ovo) és egyezkedni próbált a győztesel. Durazzói Károly ostromzár alá vette a várat, és egy hónap után Johanna – megígérve lemondását Durazzói Károly javára – elhagyhatta a várat. Károlyt 1382. május 12-én III. Károly néven Nápoly királyává koronázták. Johanna lemondásával véget ért az első nápolyi Anjou-dinasztia, és III. Károlyal kezdetét vette a második nápolyi Anjou-dinasztia, amit az Anjou-dinasztia durazzói ágának is neveznek.

Ígéretét megszegve francia támogatással Johanna összeesküvést szőtt III. Károly ellen. Az összeesküvés leleplezése után III. Károly elfogatta Johannát és a basilicatai Muro Lucano várba száműzte. Tartva Johanna további cselszövéseitől III. Károly állítólag Nagy Lajos utasítására 1382. május 22-én megfojtatta. Ugyanebben az évben szeptember 10-én 56 évesen meghalt Nagy Lajos is.

Nagy Lajos végrendeletében Mária lányát nevezte meg örökösének. III. Károly a magyar főnemesek egy részének támogatását élvezve, saját magát az Árpád ház utolsó férfi örökösének tekintve igényt tartott a magyar trónra és Budára indult, hogy elfoglalja a magyar trónt. A történet innen kezdve ismeretes, ezért nem bocsátkozom részletekbe, csak a minket érdeklő eseményeket említem meg röviden. Mária, akit közben 1382. szeptember 17-én magyar "királyné" koronáztak, lemondott a

trónról, és Károlyt 1385. december 31-én II. Károly néven Magyarország királyává koronázták. Ezzel megvalósult a nápolyi Anjou-ház régi törekvése: a Magyar Királyságot és a Nápolyi Királyságot azonos uralkodó személyével egyesíteni. Nagy Lajos özvegye, Erzsébet királyné nem nyugodott bele ebbe a helyzetbe és híveket gyűjtött maga köré, hogy eltávolítsa Károlyt a trónról. A Károly elleni merényletre 1386. február 7-én a király egyik látogatása alkalmából került sor, ugyanis a király rendszeresen meglátogatta Erzsébetet és Máriát. A merénylő Forgách Balázs késsel támadt a királyra és súlyosan megsebesítette a koponyáján. A tehetetlen királyt a hívei Visegrádra vitték, ahol február 24-én vagy 27-én meghalt.

II. Károly magyar király (nápolyi királyként III. Károly) halálával Magyarországon megszűnt a nápolyi Anjou-dinasztia uralkodása. Nápolyban Károlyt fia, I. Lajos (Ladislao I, *1376, †1414), majd ennek halála után Károly lánya, II. Johanna (Giovanna II, *1373, †1435) következett a nápolyi trónon. Az ő halálukkal megszűnik a nápolyi második Anjou-dinasztia durazzói ága.

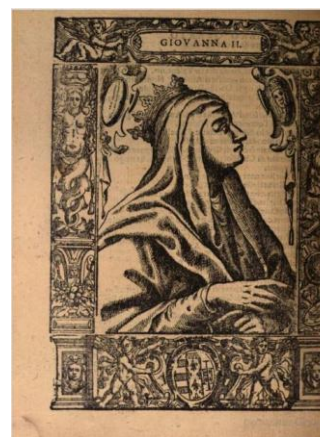
Mint láttuk, az Árpád-sávok Martell Károly calabriai herceg címerében jelentek meg legelőször a nápolyi hercegek és királyok címerében, majd András calabriai herceg címerében kerülnek a végső helyükre a pajzs jobb oldali hasításában. Ezzel a címerrel találkoztunk a nápolyi San Lorenzo Maggiore bazilikához tartozó V. Sixtus-terem falán is. II. Károly magyar király és III. Károly néven nápolyi király is ezt a címert használta, és a nápolyi trónon őt követő gyermekei is. Az V. Sixtus-terem falán látott címer, amelyről nem állíthatjuk megcáfolhatatlanul, hogy a mennyezetet freskókkal díszítő Luigi Rodriguez munkája, de bizonyosan állíthatjuk, hogy a XVII. század első felében készült, megegyezik ezzel a címerrel. Ugyanebben az időben (második kiadásban 1675-ben) jelenik meg Nápolyban Giovanni Antonio Summonte *Dell' Historia della Città e Regno di Napoli* című hatkötetes munkája. Itt is ezt a címert látjuk.

III. Károly nápolyi király
és címere²⁰

I. Lajos nápolyi király
és címere²¹

II. Johanna nápolyi királynő
és címere²²

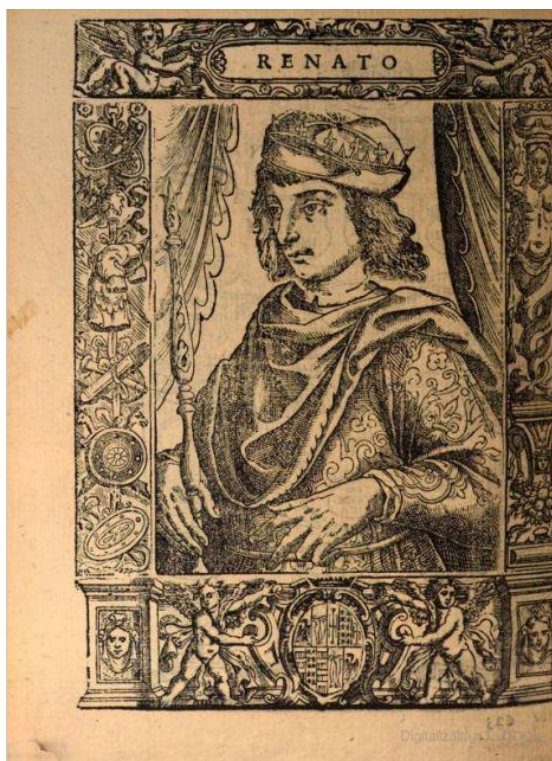
²⁰ Forrás: Summonte idézet munkájának második kiadása, II. kötet, 474. o. [A könyv itt érhető el.](#)

²¹ uo., 500. o.

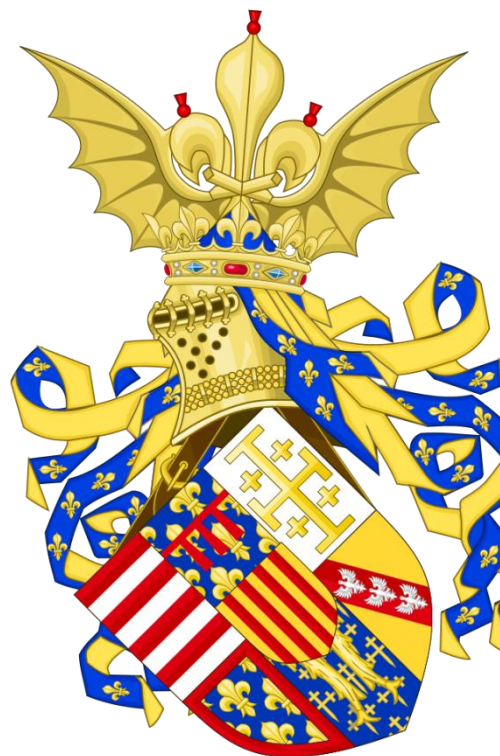
²² uo., 564. o.

Az I. Johanna nápolyi királynő által örökbefogadott Anjou Lajos, V. Károly francia király öccse, aki a francia Valois-Anjou család tagja, nem ismerte el az Anjou-dinasztia durazzói ágának jogát a nápolyi trónra, és VII. Kelemen ellenpápa I. Lajos néven Nápoly királyává koronázta. Fiát, II. Lajost szintén Nápoly királyává koronázta VII. Kelemen ellenpápa 1389-ban.

A konstanzi zsinattal véget ért a nyugati egyházszakadás, és az újonnan megválasztott V. Márton pápa a nápolyi trón várományosának jelölte II. Lajos fiát, III. Lajost. Ezt II. Johanna elfogadta, de mivelhogy III. Lajos 1434-ben meghalt, egy évvel később, II. Johanna halála után a nápolyi trónra II. Lajos második fia, I. Renátusz (Renato I, *1409, †1480) került annak ellenére, hogy Johanna örökbefogadta Aragóniai Alfonzt (Alfonso, *1394, †1459). A három Lajos nevű címzetes nápolyi király nem használta címerében az Árpád-sávokat, de a nápolyi trón tényleges birtokába került I. Renátusz címerében származását jelképező más elemekkel együtt fontosnak tartotta az Árpád-sávok felvételét. A címei között szerepelt a "Magyarország királya" cím is.

I. Renátusz nápolyi király
és címere²³

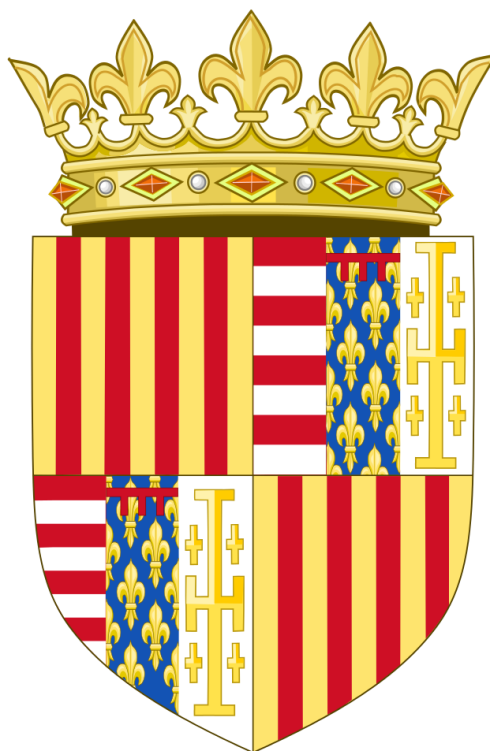
I. Renátusz nápolyi király egyik másik címe²⁴

I. Renátusz volt az utolsó nápolyi király a Valois-Anjou-házból. 1441-ben Aragóniai Alfonz, aki akkor már Szicília királya is volt, megtámadta Nápolyt és a következő évben elfoglalta, miután Renátusz Franciaországba menekült. Ezzel ismét egy kézbe került a Nápolyi és a Szicíliai Királyság, és Alfonz felvette a *Rex Utriusque Siciliae* (mindkét Szicília királya) címet, amit IV. Jenő pápa 1443-

²³uo., 616. o.

²⁴ [A kép forrása](#)

ban elismert. Aragóniai Alfonz ezen kívül V. Alfonz néven Aragónia, III. Alfonz néven Valencia, II. Alfonz néven Szardínia és végül I. Alfonz néven Szicília királya is volt. Nápolyi királyként I. Alfonz néven tartja számon a történetírás. Ő volt a nápolyi Aragóniai-ház első uralkodója. Nápolyi királyként használt címerén az aragóniai függőleges arany-vörös sávok mellett szerepelnek az Anjou-liliomok, a jeruzsálemi kereszt és az Árpád-sávok, mivelhogy a "Jeruzsálem királya" és "Magyarország királya" címeket is használta. Halála előtt Alfonz I. Ferdinánd (Ferdinando I, *1423, †1458) nevű törvénytelen fiára hagyta a Nápolyi Királyságot, míg a Szicíliai Királyság trónjára testvére került. Ezzel az ideiglenesen egyesített két királyság ismét kettévált. Az Aragóniai-ház többi királya, II. Alfonz (*1448, †1494) aki I. Ferdinánd fia volt, II. Ferdinánd (*1469, †1495), aki II. Alfonz fia volt, és I. Frigyes (Federico I, *1452, †1504), aki II. Alfonz öccse volt, ugyanazt a címet használták, mint I. Alfonz.

A Nápolyi Királyság címere az Aragóniai ház uralkodása alatt²⁵

1501-ben a franciák elfoglalták Nápolyt, és XII. Lajos (*1462, †1515), a Valois-Orléans-ház egyetlen francia királya 1504-ig hatalmában tartotta, ez után II. Ferdinándnak, aki Aragónia és Szicília királya is volt, sikerült visszaszereznie. XII. Lajos, aki legelőször használta a *rex Neapolis* címet, a Valois-Orléans ház címerét használta, amelyen nem szerepeltek az Árpád-sávok.

Mivelhogy 1504-ben I. Frigyes halálával kihalt az Aragóniai-ház, a nápolyi királyi trón a spanyol korona ellenőrzése alá került. Nápoly következő uralkodója III (Katolikus) Ferdinánd (Ferdinando III, il Catolico, *1452, †1516) lett, akit lánya III. (Őrült) Johanna (Giovanna III, la Pazza, *1479, †1555) kö-

²⁵[A kép forrása](#)

vetett. III. Ferdinánd és III. Johanna címerén ismét megjelennek az Árpád-sávok. III. Ferdinánd Aragónia, Szardínia és Szicília királya is volt, míg Johanna Aragónia és Kasztília királynője is volt, de sosem vett részt a kormányzásban.

Az Árpád-sávok III. Ferdinánd címerén külön mezőben, míg III. Johanna címerén az Anjou-liliomokat körülvevő rámában kaptak helyet.

III. Ferdinánd címere²⁶

III. Johanna címere²⁷

III. Johanna és I. (Habsburg Szép) Fülöp Kasztíliai király házasságából született Habsburg Károly, a későbbi V. Károly (*1500, †1558) német-római császár és IV. Károly néven nápolyi király. Nápolyi IV. Károllyal kezdve mintegy kétszáz éven át, 1700-ig tart az első spanyol (vagy spanyol Habsburg) uralom a Nápolyi királyságban. Ebben az időszakban Nápolyt alkirályok (*vice rex*) kormányozták.

Mit tudjuk, Mátyás királyunk halála után a Habsburgok több jogcímen tartottak igényt a magyar trónra. Ezt az igényt címerükben is kifejezték. V. Károly német-római császár (IV. Károly néven nápolyi király) és utódai a nápolyi trónon, I., II., III. Fülöp és végül V. Károly, akik mind spanyol királyok is voltak, III. Johanna címeréből öröklési jogon vették fel a címerükbe az Árpád-sávokkal bekerített Anjou-liliomokat és igényüket a magyar trónra azzal is kifejezték, hogy külön is beillesztették a címerükbe az Árpád-sávokat.

²⁶ [A kép forrása](#)

²⁷ [A kép forrása](#)

V. Károly német-római császár címere²⁸V. Károly nápolyi király címere²⁹

V. Károly nápolyi király és II. Károly néven spanyol király 1700-ban örökösök nélkül halt meg. Végrendeletében a nápolyi és spanyol királyságot rokonára, XIV. Lajos francia király unokájára, Bourbon Fülöpre hagyta, megalapítva így a spanyol Bourbon dinasztiát. Fülöp IV. Fülöp néven nápolyi és V. Fülöp néven spanyol király volt. Címerében a III. Johanna címeréből ismert Árpád-sávokkal körülvelt Anjou-liliomokat látjuk, és a spanyol Habsburgok által beiktatott Árpád-sávok természetesen nem szerepelnek.

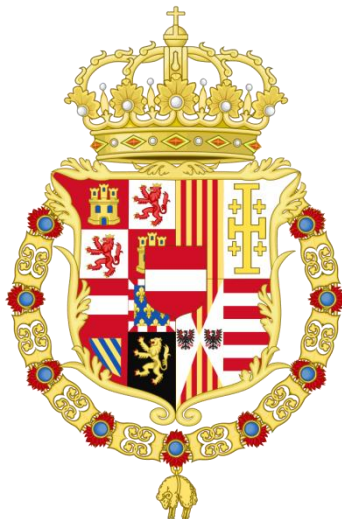
IV. Fülöp nápolyi király címere³⁰

²⁸ [A kép forrása](#)

²⁹ [A kép forrása](#)

³⁰ [A kép forrása](#)

Az utrechti békeszerződés 1713-ban véget vetett a spanyol örökösödési háborúnak és értelmében a Nápolyi királyság az osztrák Habsburg-dinasztiához került. VI. (Habsburg) Károly német-római császár ugyanezzel a névvel a nápolyi király címet is megszerezte, és az Árpád-sávós rájával körbefogott Anjou-liliomok mellett ismét megjelentek külön elemként is az Árpád-sávok.

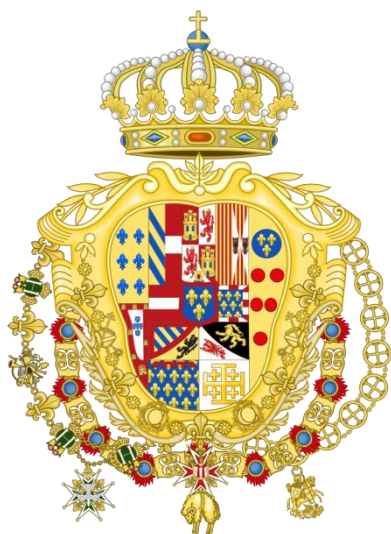

VI. Károly német-római császár és nápolyi király címere³¹

A lengyel örökösödési háború alatt, 1734-ben a spanyolok elfoglalták Nápolyt. Az 1738-as bécsi szerződés a Nápolyi és a Szicíliai Királyságot független államoknak ismerte el, és a Nápolyban meghonosodott spanyol Bourbonokat hívta meg a nápolyi és a spanyol trónra. Ez a nápolyi (vagy második) Bourbon-dinasztia csak két uralkodóból állt. Az első VII. Károly (*1716, †1759) nápolyi király és III. Károly néven spanyol király volt, a második az ő fia, IV. Ferdinánd (*1751, †1825) nápolyi király és III. Ferdinánd néven szicíliai király volt. A dinasztia idejében az állam címere az uralkodóház eredetének megfelelően sok elemmel bővül, a mi szempontunkból viszont az érdekes, hogy eltűnnek a címerből az önálló Árpád-sávok, de megmaradnak az Árpád-sávokkal övezett Anjou-liliomok.

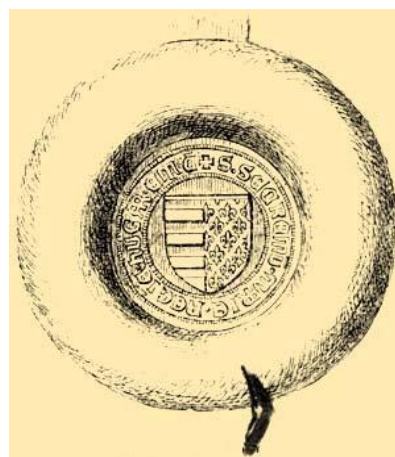
Az austerlitz győzelem után 1805-ben Napóleon elfoglalta a Nápolyi Királyságot, eltávolította a nápolyi Bourbonokat és József öccsét helyezte a trónra. 1808-ban Napóleon a spanyol trónra ültette József öccsét és a nápolyi trónt sógorára, Joachim Muratra bízta. Ebben az időszakban a Nápolyi Királyság a Francia Birodalom része. A Nápolyi Királyság teljesen új címet kap, amelyből eltűnnek a régi elemek, így az Anjou-liliomok és az Árpád-sávok is. Napóleon legyőzése után, a politikai restauráció alatt, 1816-ban a nápolyi Bourbon-ház utolsó uralkodója ismét IV. Ferdinánd néven birtokába veheti a nápolyi és III. Ferdinánd néven a szicíliai trónt. Nápoly visszakapja a Bourbonok címerét, amelyben az Anjou-liliomokat az Árpád-sávós rája fogja körbe.

³¹ [A kép forrása](#)

IV. Ferdinánd nápolyi király címere³²A Két Szicília Királyságának címere³³

Rögtön trónra lépése után Ferdinánd egyesítette a nápolyi és a szicíliai királyságot A Két Szicília Királysága (Regno delle Due Sicilie) néven, amely fölött I. Ferdinánd néven uralkodott. A két Szicília Királysága címerében szerepelnek utoljára a nápolyi-magyar kapcsolatokra utaló Árpád-sávok keretes Anjou-liliomok. A királyság 1861-ben része lett az újonnan létrejött Olasz Királyságnak és ezzel véget ért az Árpád-sávok szereplése Nápoly történetében.

Magyarországon az Anjou-liliomok szereplése sokkal rövidebb.

Erzsébet királyné titkos pecsétje³⁴Mária királyné titkos pecsétje³⁵

³² [A kép forrása](#)

³³ [A kép forrása](#)

³⁴ [A kép forrása](#)

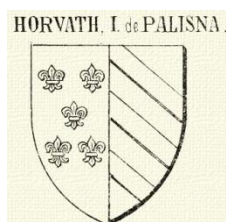
³⁵ [A kép forrása](#)

Erzsébet királyné, Nagy Lajos felesége és Mária királynő, Nagy Lajos lánya pecsétjén láthatjuk az Anjou-liliomokat.

Királyaink címerei közül az Anjou-liliomok legutoljára Mátyás király és felesége, Aragóniai Beatrix, I. Ferdinánd nápolyi király másodszültött lánya közös címerében jelennek meg

Mátyás király és felesége, Aragóniai Beatrix közös címere³⁶

A palisznai Horváthy család címere³⁷

Befejezésül az Anjou-liliomok magyarországi szereplésével kapcsolatban érdekességként érdemes megemlíteni a Nagy Lajos felesége és lánya, Erzsébet királyné és Mária királynő ellen összeesküvő főnemesek vezetőjének a címerét, amely szintén Anjou-liliomokat tartalmaz. Wilczek Ede szerint Horváthy János macsói bán, az összeesküvők feje Anjou Lajos durazzói herceg törvénytelen fia és így III. Károly nápolyi király, a későbbi II. Károly magyar király féltestvére lett volna³⁸. Ezt a származáselméletet viszont Wertner Mór elutasítja³⁹.

³⁶ [A kép forrása](#)

³⁷ Siebmacher's: *Der Adel von Kroatien und Slavonien*, Nürnberg, 1899

³⁸ Wilczek Ede: *A Horváthy család lázadása és a magyar tengervidék elszakadása*. In: Századok, XXX., Budapest 1896, I. (617-633), II. (705-715), III. és befejező rész (804-822)

³⁹ Wertner Mór: *A Horvátiak elei*. In: Századok, XXXI., Budapest, 1897, 514-518